

**Wytyczne dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych
w zakresie dokumentacji programów kształcenia
dla studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich
projektowanych zgodnie z wymaganiami
Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego
oraz
w zakresie wykonywania podstawowych zadań Uczelni**

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

Wytyczne Senatu dla podstawowych jednostek organizacyjnych w zakresie dokumentacji programów kształcenia projektowanych zgodnie z wymaganiami Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa oraz w zakresie wykonywania podstawowych zadań uczelni określają wykaz dokumentów i informacji stanowiących dokumentację programu kształcenia.

§ 2

1. Projektując program kształcenia, jednostka organizacyjna Uniwersytetu prowadząca kierunek studiów uwzględnia w programie kształcenia wyniki monitorowania kariery zawodowej absolwentów, wyniki przeprowadzonej analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy oraz wykorzystuje wzorce międzynarodowe.
2. Program kształcenia stanowiący opis procesu kształcenia prowadzącego do uzyskania założonych efektów kształcenia, wraz z przypisanymi do poszczególnych modułów tego procesu punktami ECTS określonymi przez Krajowe Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego uchwała, po zasięgnięciu opinii właściwego organu Samorządu Studenckiego, rada podstawowej jednostki organizacyjnej.
3. Jednostka organizacyjna prowadząca kierunek studiów może dokonać w programie kształcenia zmian, mających na celu doskonalenie programu kształcenia z zastrzeżeniem, że zmiany programów kształcenia nie mogą być wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia.
4. Zmiany wymienione w ust.3 nie mogą wywoływać zmian efektów kształcenia w programie kształcenia dla danego kierunku studiów.
5. Wykaz dokumentów i informacji stanowiących dokumentację programu kształcenia określa **Załącznik Nr 1**.

II. PROGRAM KSZTAŁCENIA

§ 3

Program kształcenia dla określonego kierunku i poziomu kształcenia oraz profilu lub profili

kształcenia obejmuje:

- opis zakładanych efektów kształcenia i program studiów;
- program studiów, w tym plan studiów.

EFEKTY KSZTAŁCENIA

1. Opis zakładanych efektów kształcenia (Załącznik Nr 1.3, Załącznik Nr 1.4, Załącznik Nr 1.5, Załącznik Nr 1.6)
 - 1.1. Efekty kształcenia określa Senat na podstawie projektu przygotowanego przez Radę Programową danego kierunku studiów, po jego pozytywnej ocenie przez Komisję ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia podstawowej jednostki organizacyjnej oraz zatwierdzeniu przez radę podstawowej jednostki organizacyjnej.
 - 1.2. Procedurę opracowania, konsultowania i przechowywania programu kształcenia zawiera **Załącznik Nr 2**, schemat do procedury – **Załącznik Nr 2.1**.
 - 1.3. Schemat przekazywania dokumentów dotyczących opisu efektów kształcenia przedstawia **Załącznik Nr 3**.
 - 1.4. Zdefiniowane dla programu kształcenia efekty kształcenia, zwane dalej „efektami kierunkowymi”:
 - 1) są spójne;
 - 2) są wyrażone w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;
 - 3) uwzględniają efekty kształcenia dla wyróżnionego w opisie Krajowych Ram Kwalifikacji obszaru kształcenia (lub obszarów kształcenia) obejmującego projektowany program kształcenia, zwane dalej „efektami obszarowymi”.
 - 1.5. Opisując efekty kształcenia należy sporządzić:
 - 1) efekty kształcenia (**Załącznik Nr 1.3**);
 - 2) tabelę pokrycia obszarowych efektów kształcenia przez kierunkowe efekty kształcenia (**Załącznik Nr 1.4**);
 - 3) tabelę pokrycia efektów kształcenia prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich przez kierunkowe efekty kształcenia dla inżynierskich kierunków (**Załącznik Nr 1.5**);
 - 4) tabelę pokrycia efektów kształcenia ze standardów kształcenia przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela dla kierunków nauczycielskich (**Załącznik Nr 1.6**);
 - 5) różnice w stosunku do innych programów o podobnie zdefiniowanych celach i efektach kształcenia (**Załącznik Nr 1.7**).
- 1.4 Opis kierunkowych efektów kształcenia stanowi obowiązkową podstawę do opracowania właściwego programu studiów dla kierunku studiów.
- 1.5 Szczegółowego uzasadnienia dla jednoobszarowych studiów pierwszego stopnia, wymaga brak przyporządkowania kierunkowych efektów kształcenia do wszystkich efektów obszarowych zawartych w rozporządzeniu .
- 1.6 Jednostka organizacyjna prowadząca studia na danym kierunku i poziomie kształcenia na obu profilach (ogólnoakademickim i praktycznym) definiuje efekty kierunkowe dla każdego profilu odrębnie.
- 1.7 Jednostka organizacyjna Uniwersytetu prowadząca studia na danym kierunku studiów

w formie stacjonarnej i niestacjonarnej definiuje takie same efekty kierunkowe dla obu tych form studiów.

- 1.8 Efekty kierunkowe muszą być określone w taki sposób, aby możliwe było zweryfikowanie, czy zostały one osiągnięte przez studenta.
- 1.9 Ogólnouczelniane wytyczne dotyczące weryfikacji efektów kształcenia zawiera:
Załącznik Nr 1.8 – Ogólnouczelniana procedura weryfikacji efektów kształcenia
Załącznik Nr 1.8.1 – Harmonogram weryfikacji efektów kształcenia przedmiotu/modułu
- 1.10 Jednostka organizacyjna Uniwersytetu prowadząca kierunek studiów opracowuje zasady dokumentowania osiągniętych efektów kształcenia.

PROGRAM STUDIÓW

2. Program studiów, stanowiący opis procesu kształcenia prowadzącego do uzyskania określonych efektów kształcenia (**Załącznik Nr 1.9 ÷ Załącznik Nr 1.11**).

2.1. Projektując **program studiów**, należy opracować:

- 1) plan studiów (Załącznik Nr 1.9.1., Załącznik Nr 1.9.1a, Załącznik Nr 1.9.2., Załącznik Nr 1.9.2a) zawierający:
 - moduły kształcenia (przedmioty lub grupy przedmiotów);
 - liczbę punktów ECTS konieczną dla uzyskania kwalifikacji (tytułu zawodowego);
 - liczbę semestrów;
 - wymiar i termin realizacji praktyk oraz pkt ECTS, w przypadku gdy program kształcenia przewiduje praktyki.

Do planu studiów należy dołączyć:

- opis praktyki (Załącznik Nr 1.9.3);
 - opis kwalifikacji absolwenta oraz opis uprawnień zawodowych (o ile to możliwe) podpisany przez kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej oraz dyrektora Instytutu/kierownika Katedry.
- 2) matrycę efektów kształcenia (**Załącznik Nr 1.10**);
 - 3) opis przedmiotu i programu nauczania –*sylabus* (**Załącznik Nr 1.11**).

PLAN STUDIÓW

§ 4

1. Plany studiów będące elementem programów studiów opracowywane są według obowiązującego w Uniwersytecie wzoru (Załącznik Nr 1.9.1., Załącznik Nr 1.9.1a, Załącznik Nr 1.9.2., Załącznik Nr 1.9.2a).
2. Łączny wymiar godzin na kierunku, wymiar praktyk zawodowych oraz procentowy udział ćwiczeń w stosunku do łącznej liczby godzin nie może być większy niż w obecnie obowiązujących planach studiów.
3. Tym samym przedmiotom na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych powinna być przyznana ta sama liczba punktów ECTS.
4. Wszystkie przedmioty ujęte w planach studiów muszą mieć przypisaną liczbę punktów ECTS i efekty kształcenia.

5. Jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta 25-30 godzin pracy.
6. Liczba punktów ECTS przewidzianych planem studiów powinna wynosić w semestrze co najmniej 30, w roku co najmniej 60.
7. Liczbę godzin zajęć na studiach niestacjonarnych ustala jednostka organizacyjna uczelni prowadząca kierunek studiów przy zachowaniu zasady, że program kształcenia jest realizowany w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów w wymiarze od 50% do 60% ogólnej liczby godzin zajęć określonej dla danego kierunku studiów stacjonarnych.
8. W planach studiów wprowadza się zaliczenie z oceną ze wszystkich przedmiotów, z wyłączeniem zajęć z wychowania fizycznego, proseminarium i seminarium, pracowni specjalizacyjnej i pracowni magisterskiej.
9. W planach studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich wprowadza się lektorat języka obcego nowożytnego w wymiarze:
 - 120 godzin na studiach pierwszego stopnia;
 - 30 godzin na studiach drugiego stopnia;
 - 120 godzin na jednolitych studiach magisterskich.
10. Lektoraty z języków obcych umieszcza się w planie studiów od semestru I i po każdym semestrze wprowadza się zaliczenie z oceną (za każdy semestr 2 pkt ECTS).
11. Zajęcia z wychowania fizycznego umieszcza się w planie studiów od semestru III, a minimalna liczba punktów wynosi 2 pkt ECTS.
12. Praktyki umieszcza się pod planem studiów, natomiast praktyki śródroczne umieszcza się w planach studiów w ramach specjalności.
13. Szkolenie w zakresie BHP umieszcza się pod planem studiów w wymiarze zgodnym z obowiązującymi przepisami.
14. Szkolenia w zakresie BHP realizowane są w ramach zajęć dydaktycznych w formie wykładów, a udział studenta w szkoleniu prowadzący potwierdza zaliczeniem.
15. Plan studiów powinien również przewidywać szkolenie z zakresu ochrony własności intelektualnej w wymiarze nie mniejszym niż 5 godzin.
16. W planach studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich wprowadza się moduły kształcenia oferowane na zajęciach ogólnouczelnianych w wymiarze minimum 2 wykłady 15-to godzinne na studiach stacjonarnych i 2 wykłady 9-cio godzinne na studiach niestacjonarnych, za które student uzyskuje 2 pkt ECTS.
17. Moduły kształcenia do wyboru oferowane na zajęciach ogólnouczelnianych na wszystkich kierunkach studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiach magisterskich realizowane są nie wcześniej niż od III semestru, na wszystkich kierunkach studiów drugiego stopnia – nie wcześniej niż od II semestru.
18. Program studiów umożliwia studentowi wybór modułów kształcenia, do których przypisane są punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% łącznej liczby punktów ECTS na danym kierunku studiów.
 - 1) moduły kształcenia do wyboru na poszczególnych kierunkach studiów mogą być realizowane w następujących formach:
 - wprowadzenia do planów studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich co najmniej dwóch specjalności;

- wprowadzenia do planów studiów: „bloku zajęć do wyboru” (min. dwa bloki);
 - lub
 - łączenia dwóch wyżej wymienionych form.
- 2) moduły kształcenia do wyboru muszą dawać studentowi możliwość uzyskania liczby punktów ECTS w wymiarze nie mniejszym niż:
- dla studiów pierwszego stopnia o łącznej liczbie 180 punktów ECTS – 52 pkt ECTS;
 - dla studiów pierwszego stopnia o łącznej liczbie 210 punktów ECTS – 61 pkt ECTS;
 - dla studiów drugiego stopnia o łącznej liczbie 90 punktów ECTS – 25 pkt ECTS;
 - dla studiów drugiego stopnia o łącznej liczbie 120 punktów ECTS – 34 pkt ECTS;
 - dla jednolitych studiów magisterskich o łącznej liczbie 300 punktów ECTS – 88 pkt ECTS.
- 3) minimalna liczba punktów ECTS dla modułów kształcenia do wyboru obliczona została przy założeniu uzyskiwania przez studenta 2 punktów ECTS za moduły kształcenia na zajęciach ogólnouczelnianych, o których mowa w ust.16. W przypadku łącznej liczby punktów ECTS na kierunku innej niż określona w pkt 2, moduły kształcenia do wyboru realizowane w formach określonych w pkt.1 muszą dawać studentowi możliwość uzyskania liczby punktów ECTS w wymiarze nie mniejszym niż wymiar obliczony wg wzoru:
 $X = 0,3 Y - Z$, gdzie:
- X - liczba punktów ECTS, które student musi uzyskać w ramach kierunkowego wyboru modułów kształcenia,
 - Y - całkowita liczba punktów ECTS dla kierunku studiów
 - Z - liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać, realizując moduły kształcenia oferowane na zajęciach ogólnouczelnianych (ust.16)
- 4) moduły kształcenia do wyboru na wszystkich kierunkach studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiach magisterskich realizowane są nie wcześniej niż od III semestru, na wszystkich kierunkach studiów drugiego stopnia – nie wcześniej niż od II semestru.

III. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 5

Projektując kierunek studiów, należy:

- 1) przedstawić warunki realizacji programu (**Załącznik Nr 1.12**);
- oraz
- 2) wskazać (**Załącznik Nr 1.13**):
 - związek kierunku studiów z misją uczelni i jednostki organizacyjnej Uniwersytetu oraz ze strategią ich rozwoju;
 - uzasadnienie profilu kształcenia;
 - ogólne cele kształcenia, przewidywane możliwości zatrudnienia i kontynuacji

- kształcenia przez absolwentów studiów;
- wymagania wstępne (oczekiwane kompetencje kandydata);
- zasady rekrutacji;
- w przypadku studiów drugiego stopnia lub jednolitych magisterskich – związek kierunku studiów z prowadzonymi w jednostce organizacyjnej Uniwersytetu badaniami naukowymi;
- sposób wykorzystania wzorców międzynarodowych;
- sposób uwzględniania wyników monitorowania karier absolwentów;
- sposób współdziałania z interesariuszami zewnętrznymi;
- sposób weryfikacji założonych efektów kształcenia.

§ 6

Dokumentacja programu kształcenia zawiera dodatkowo:

- 1) ogólną charakterystykę kierunku studiów (**Załącznik Nr 1.1**);
- 2) dokument zawierający informacje dotyczące procesu tworzenia oraz terminów akceptacji opisów efektów kształcenia (**Załącznik Nr 1.2**).

§ 7

1. Prorektorowi ds. Dydaktycznych i Jakości Kształcenia przekazywana jest dokumentacja dotycząca opisu efektów kształcenia w wersji papierowej (**Załącznik Nr 3**).
2. Wersję papierową dokumentacji stanowi:
 - ogólną charakterystykę kierunku studiów (Załącznik Nr 1.1);
 - dokument zawierający informacje dotyczące procesu tworzenia oraz terminów akceptacji opisów efektów kształcenia (Załącznik Nr 1.2);
 - efekty kształcenia (Załącznik Nr 1.3);
 - tabela pokrycia obszarowych efektów kształcenia przez kierunkowe efekty kształcenia – (Załącznik Nr 1.4);
 - tabela pokrycia kompetencji inżynierskich przez kierunkowe efekty kształcenia dla inżynierskich kierunków (Załącznik Nr 1.5);
 - tabela pokrycia efektów kształcenia ze standardów kształcenia przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela dla kierunków nauczycielskich (Załącznik Nr 1.6);
 - różnice w stosunku do innych programów o podobnie zdefiniowanych celach i efektach kształcenia (Załącznik Nr 1.7).
3. Efekty kształcenia (Załącznik Nr 1.3) określone przez Senat jednostka organizacyjna prowadząca kierunek studiów przesyła w wersji elektronicznej (w programie word i pdf) do pracowników uczelni zajmujących się legislacją wewnętrzną, wchodzących w skład Zespołu Radców Prawnych.
4. Wersja elektroniczna Załącznika Nr 1.3 przygotowana jest według następujących zasad:
 - czcionka: „Times New Roman”;
 - styl czcionki: „normalny”;
 - rozmiar czcionki: „11”;
 - tekst w kolumnach tabeli: wyjustowany , interlinia pojedyncza, wcięcia od lewej: ”0”.

5. Jednostka organizacyjna Uczelni prowadząca określony kierunek studiów odpowiada za zgodność przekazywanych w wersji elektronicznej efektów kształcenia (Załącznik Nr 1.3) z wersją papierową.

§ 8

1. Uchwalone przez radę podstawowej jednostki organizacyjnej plany studiów (dokumenty zawarte w § 3 ust.2, pkt 2.1, ppkt 1), przekazywane są do Działu Dydaktyki .
2. Sprawdzone pod względem formalnym oraz zgodności z zapisem § 4 ust.2 wytycznych, plany studiów rejestruje się poprzez nadanie numeru.
3. Oryginały planów studiów archiwizowane są w Dziale Dydaktyki.
4. Kopie dokumentów przekazywane są do jednostki organizacyjnej prowadzącej kierunek studiów oraz do kierownika właściwego dziekanatu.

§ 9

Jednostka organizacyjna uczelni prowadząca kierunek studiów zobowiązana jest do przechowywania i archiwizowania wszystkich dokumentów opracowanych na podstawie niniejszych wytycznych.

§ 10

Tracą ważność:

1. Zarządzenie Nr 45/2011/2012 Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego z dnia 28 lutego 2012 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wdrożenia Wytycznych dla rad wydziałów w zakresie wykonywania podstawowych zadań uczelni.
2. Zarządzenie Nr 46/2011/2012 Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie wdrożenia wytycznych dla rad wydziałów w zakresie dokumentacji programów kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich projektowanych zgodnie z wymaganiami Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.
3. Zarządzenie Nr 92/2012/2013 Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego z dnia 5 lipca 2013 r. w sprawie wprowadzenia w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego ogólnouczelnianej procedury weryfikacji efektów kształcenia.
4. Zarządzenie Nr 65/2012/2013 Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie wprowadzenia Procedury opracowania, przechowywania i konsultowania programu kształcenia.
5. Zarządzenie Nr 40/2011/2012 Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego z dnia 10 lutego 2012 r. w sprawie wprowadzenia w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego ujednoliconych wzorów formularzy opisu przedmiotu oraz programu nauczania przedmiotu (sylabus).